

שאנצרות

ראש השנה תש"ע

אני נשאר בברסלב

ארבעה מחשובי משפיעי אנ"ש מגולים, ברב-שיח מרתק, את סיפור התקרבותם מעולם הישיבות אל עולמה של ברסלב

'הגן היפה' של רבינו

איך נראו רחובות אומן לפני 200 שנה, ומהם גבולות בית החיים העתיק בו? פיענוח לפי מפות עתיקות וצילומי אוויר ■ **תחקיר מיוחד**

במקום שבעלי-תשובה עומדים

מה מסתתר מאחורי סירובו של מנהל הת"ת לקבל את בנו של בעל-התשובה המקפיד על קלה כחמורה? ■ הרה"ח ר' שמעון טייכנר שליט"א בשיחה נוקבת

תולדותיהם של צדיקים

סיפורים עלומים מחייו של רבינו הקדוש, נחשפים במסמך שנכתב בצפת לפני 120 שנה ■ **פרסום ראשון**

באדיבות ההוצאה המהודרת של "ושננתם"

מצורף הלימוד היומי ב"תלמוד בבלי"

צילום השער: נחמן וייס

אחד מהחבורה | 22
דמותו הפלאית של רבי **עמרם יוסף הלוי הורביץ** זצ"ל, ומעשה במעצב ידוע, שבאמצע הלילה נשבר ואמר: "הרופאים גילו אצלי מחלה ממארת"...

ועכשיו קרבנו המקום | 28
ארבעה מחשובי משפיעי אנ"ש מגוללים ב**רב-שיח מרתק**, שלב אחר שלב, את **סיפור התקרבותם** מעולם הישיבות לחסידות ברסלב

יוצאים ל'נסיעה' | 52
מה עושים כשמגיעים לאומן, כיצד מתנהגים בציון הקדוש, ואיך מנצלים את ימי השהות במחיצת רבינו הקדוש? ■ **מדריך**

אלה מסעי | 56
ההכנות, השעתיים המופלאות בציון, המעצר, החקירה והאימה. הרה"ח ר' **שמעון ישראל שפירא** משחזר את המסע אל הציון בתקופת 'מסך הברזל'

כי קרוב אליך | 64
מקיבוצי השמאל ועד הריכוזיים החרדיים: כך מגויסת הטכנולוגיה להפצת אלפי שיחות ושיעורים של 'אוצרות ברסלב'

מאז ולתמיד | 68
אנשי שלומנו יוצאים מהקלויז העתיק ופונים אל עבר הציון הקדוש. הם יורדים במורד ההר ועולים לכיוון הציון - מאיזה רחוב הם פנו באותם ימים אל הציון הקדוש? ■ **תחקיר**

איש חסיד היה | 76
סיפור חייו של רבי אלחנן ספקטור, אחד מאלפי חסידי ברסלב שחיו בפולין, ורובם נעקדו על קידוש ה' ■ **אוד מוצל מאש**

על קו-התפר | 84
שיחה מעמיקה ונוקבת עם הרה"ח ר' **שמעון טייכנר** שליט"א, על היחסים שבין 'העולם החרדי' לבין 'עולם התשובה'

בעיר האוהלים | 88
כך קמה עיר האוהלים באומן שהביאה להורדת מחירי השכירות ב-50 אחוז, ומספקת מקום אכסניה ליותר מ-2000 חסידים

מכתב מצבת | 92
מסמך מרתק, המתפרסם לראשונה על-פי כתב-יד, מכיל מסורות עלומות ומעשיות מהימנות מרביו הקדוש ותלמידיו הגדול ■ **פרסום ראשון**

תשורי מראש אמנה | 10 | **לשדרג את התפילה | 16**

מרכז ברסלב | 42 | **מרכאת אומן | 74** | **העירוב | 79**

יו"ל ע"י

אוצרות ברסלב

02-9950000
Tel. 1-718-8552121

ת.ד. 50617 בית שמש
טל' במשרד: 02-9993338 פקס: 02-9926066

דוא"ל: braslav@actcom.net.il
ניתן לקבל את הגיליון מידי שבוע גם בדוא"ל

יו"ר הועדה הרוחנית:
הרב שמעון טייכנר

עורך ראשי: נתן אנשין

יוזמה, הפקה וביצוע: נחום א. ברזעסקי

דפוס: המקור

צילום: ארכיון הרב דוב קרמר. ארכיון הרב נחמן גולשביסקי. ישראל נחום קרלינסקי. נחמן וייס. חיים יונה שפירא. פנחס רוזן. ישראל טייב. מאיר אדרי. אהרן קליגר.

גרפיקה: נה.ב.

מחלקת פרסום:

nhb2008@gmail.com

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות וסגנון. כל הזכויות שמורות.

תולדותיהם של צדיקים « סיפורים עלומים מחייו של רבינו הקדוש,

החסיד מצפת שלא שתק

כתבה ובה שקרים ודברי כזב שפורסמה לפני 120 שנה על תולדותיו של רבינו הקדוש, הסעירה חסיד בעל-ידע רב בתולדות חסידות ברסלב שהתגורר בצפת, שלא ידע את נפשו מרוב צער על חילול שם הצדיק ■ מכתב התגובה ששיגר לעיתון, ולא פורסם, כולל חומר חדש שלא מופיע בכתובים, אותו קיבל המחבר מפי חסידים שעוד זכו להכיר את הדורות הראשונים ■ זהו **מסמך מרתק**, המתפרסם כאן **לראשונה** על-פי כתב-יד, ומכיל בין השאר מסורות עלומות מרבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב, ותלמידו הגדול רבי נתן, זיכרונם לברכה

נחשפים במסמך שנכתב בצפת לפני 120 שנה

בן ציון וולפסון

צילום: מכון 'נחל נובע' צפת, ארכיון.

כותב את המשפט הבא: "והגם כי המחבר ספר 'ליקוטי עצות חדש' ומהדורא בתרא, ו'יקרא דשבתא' ו'זמרת הארץ', ו'פרפראות לחכמה', ו'דרך חסידים' ו'לשון חסידים' (=הרב מטשערין), שלל תשובתו על דברי הכותבים הנ"ל, וכה דברו: 'רבים קמים עליו ועלינו, וה' היה בעזרו ובעזרנו ויגמור הענין על צד הטוב', מכל מקום, מה שנוכל להציע לעיני הקוראים - אשר יחזו במשרים בספריו, ועל ידי זה יתבאר שגיאות אפס קצהו".

ישנן הוכחות כי המכתב נשלח לתעודתו, אך חברי מערכת העיתון, שלא ציפו לקבל תגובה חריפה כזאת, גנזו את המכתב בארכיון. שנים רבות אחר-כך, בחר אחד מהם לצטט קטעים שלמים מהמכתב, תוך כדי טשטוש והעלמת המקור.

היטיב לראות הרב מטשערין, שלא ראה כל תועלת לענות כסיל כאיוולתו. בפקחותו הרבה הבין כי מכתב תגובה שנשלח מאיש מאמין, הנמנה על קהל היראים, בין כה וכה לא יפורסם, ולכן חבל על המאמץ. אלא שגם עבודתו הנפלאה של החסיד מצפת לא הלכה לאיבוד. כך זוכים אנחנו, 120 שנה אחרי, לקרוא בשקיקה את מכתבו המרתק.

במסגרת זו הבאנו את הפרק הראשון - "סדר תולדות הרב ר' נחמן מברסלב", שבו שזור המחבר בקצרה את תולדותיו של רבינו. חלק מהחומר מתבסס על דבריו של רבי נתן בספרים 'שבחי הר"ן', 'חיי מוהר"ן' ועוד, אך חלק גדול הינו חומר חדש שלא בא בכתובים, אותו קיבל המחבר מפי של חסידים קדומים, שעוד זכו להכיר את הדורות הראשונים.

המסמך כתוב בסגנון מליצי, כמנהג הימים ההם, אך גם כיום לא פג טעמו ולא נס ליחו. הוספנו בשולי המסמך, לתועלת הקוראים, מעט הערות וביאורים, תוך ניסיון לשמר את הניחוח העתיק של המכתב.

(את החומר החדש הבלטנו באותיות מודגשות. דברים המופיעים

בסוגריים מרובעים, הם הוספות שלנו).

זהו מסמך מרתק, עשיר בתוכן ומלא בידע, המכיל מסורות עלומות ומעשיות מהימנות בתולדותיהם של צדיקים - רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב, ותלמידו הגדול רבי נתן, זיכרונם לברכה. המסמך מתפרסם כאן לראשונה, על-פי כתב-יד שנכתב בצפת לפני 120 שנה, ונמצא כיום ברשותו של אחד מחסידי ברסלב.

המסמך המיוחד חובר על-ידי אחד מגדולי חסידי ברסלב, שחי בתקופתם של תלמידי מוהר"ת, בעיר הקודש צפת. שמו של המחבר אינו ידוע לנו, אך קריאה מעמיקה בכתב היד מוכיחה כי המחבר האנונימי היה מופלג בתורה, חריף ובקי בספרי רבינו, ובעל-ידע רב בתולדות חסידות ברסלב.

המסמך נכתב בזמנו, כתגובה לפרסום של אחד העיתונאים דאז, שפרסם סדרת כתבות על גדולי ישראל, ובבואו לכתוב את תולדותיו של רבינו הקדוש, גיבב דברים רבים, מעט מהם דברי אמת ואילו הרוב - שקר וכזב, וכך פיטס את קוראיו בהבלים, ככל אשר בדה מלבו.

החסיד, כותב המסמך, שכאמור התגורר בצפת, לא ידע את נפשו מרוב צער על חילול שם הצדיק שנעשה בריש-גלי. כיוון שכך, שיגר מכתב לגדול החסידים באותה תקופה, הלא הוא רבי נחמן גולדשטיין - רבה של טשערין, בשאלה: מה לעשות? האם להגיב או שמא עדיף לשתוק, ולתת לגל העכור לחלוף עם הזמן.

הרב מטשערין, שהיה גדול בתורה וחכמה, ואף הכיר מקרוב את סבלם של חסידי ברסלב מצד מתנגדיהם, שלל את הדרך הראשונה, וענה לחסיד בתשובה אופיינית: "רבים קמים עליו (- על רבינו) ועלינו, וה' היה בעזרו ובעזרנו, ויגמור הענין על צד הטוב".

אולם כותב המסמך לא הצליח להשקיש את רוחו הסוערת, והחל לערוך בטוב-טעם ודעת מכתב תגובה ארוך, אותו חילק למספר פרקים: "סדר תולדות הרב ר' נחמן מברסלב", "עניין תיקוני הר"ן", "הנהגת הר"ן" ועוד.

בראש המכתב הקדים המחבר מעט דברי רקע, בין היתר הוא

מאס ברע ובחר בטוב

סדר תולדות הרב ר' נחמן מברסלב הר"ן נולד בראש חודש ניסן שחל בשבת קודש, שנת תקל"ב ליצירה ('חיי מוהר"ן') מקום ישיבתו ולידתו [קד], לאביו הר"ר שמחה (בהשיר שבתחילת 'חיי מוהר"ן' ובמכתבי הר"ן [שנדפסו בספר 'עלים לתרופה'] ובשאר מקומות), בן הר"ר נחמן מהורדענקי. ונתגדל אצל אביו בדוחק הפרנסה, ואביו נודד היה ללחם בסכנת דרכים שהיו שכיחים אז, כי עדיין לא נחו ישראל בעתים ההם מפחד האיידמאקיס [=היידמקים, פורעים אוקראינים שחוללו מרד נגד הפולנים] ואמו גדלה אותו מיום לידתו ברוב קדושה, ולא נתנה לו לינוק בלי נטילת ידים לה ולהילד.

וכאשר נתגדל מאס ברע ובחר בטוב, והרבה מאד באהבת לימוד התורה ותיקן בילדותו, ואף חכמתו עמדה לו. וכמו שמבואר בסיפורי תולדות הרב הגאון ר' זלמן שהיה מתלמידי הגאון ר' אליהו מוילנא [ראה ספר

ותיכף ביום כניסתו לחופה נתקרב אליו ר' שמעון, ור' שמעון היה מקורב מקודם לצדיקים זקנים מפורסמים גדולים, וכאשר הכיר מעלת הר"ן נקשרה נפשו בהר"ן.

ומספרים השומעים מפי ר' שמעון, שבסמוך להתקרבותו להר"ן אמר לו הר"ן, שיכין עצמו לנסוע עמו למקום רחוק, היינו למדינת אונגריה [=הונגריה] מטעם כי צריך למטרת עבודתו שיהיה עליו מחלוקת, ובכאן מקום שמכירין אותו וגזע מחצבתו - מי זה יערב לבו לגשת לחלוק עליו. ואחר כך נמנע הר"ן מנסיעה הנ"ל, ושאלו ר' שמעון: "מה זאת?" והשיב "שכבר פעלתי אצל השם יתברך בתפילתי, שיחלקו עלי גם בכאן, אפילו במקום שמכירין אותי".

ואחר כך ירד משולחן חותנו, והיה בדוחק איזה זמן, ונכנס לדור בעיר מעדועדווקי ושם נתרבח לו קצת. ובהיותו יושב במעדועדווקי התעוררו עליו איזה בעלי מופלגה [=מחלוקת], אך לא נתקיימה מחשבתם. וכן מובא בספר 'חיי מוהר"ן' (דף כ' [קכד]), שפעם אחד אמר

'תולדות אדם' דיהרנפורט תקס"א] את גאון שכלו וחשקו באהבת לימוד התורה מילדותו, כמו כן רבו הסיפורים ביתר שאת ויתר עוז מנפלאות גאון שכלו ובחירתו הטובה של הר"ן מילדותו. גם בחר ב'עבודה שבלב' - זו תפילה. גם מאס ושבר כל מדות רעות ובחר במדות טובות (כמבואר בשבחי הר"ן שאצל הסיפורי מעשיות [במהדורות הראשונות נדפס הספר 'שבחי הר"ן' יחד עם הספר 'סיפורי מעשיות']). גם היה ערום ביראה [על פי ברכות ז' ע"א: 'לעולם יהא אדם ערום ביראה'] ורמאי במצות, ויסתור בדרכי הילדות, כי בחר במדת 'הצנע לכת', ובענין זה רבו הסיפורים כי בחר בזה מילדותו עד יום הסתלקותו (כמובא ב'שבחי הר"ן' שאצל הסיפורי מעשיות ס' י"ג, י"ט, ק"ס, קס"א, קס"ב, קפ"ז, ר"י).

ואחר י"ג שנה נכנס לחופה עם בת הנגיד ר' אפרים בעיר מעדועדווקי [=מדבדובקה] וישב על שולחן חותנו זמן רב, ובעתים הללו קבע ר' אפרים דירתו בכפר אוסאטאן [=הוסיאטין] ובשאר כפרים הסמוכים לעיר מעדועדווקי.

לאנשיו במעודעווקי, זמן רב קודם המחלוקת: "אין אתם נחשבים לאנשים שלי עדיין, כי יהיה זמן שלל העולם כולו יעמדו ויחלקו עלי, ואז מי שיתחזק ויהיה נשאר אצלי זה יהיה נחשב מאנשים שלי וכו'".

התגברו עליו בעלי המופלגה

ובשנת תקנ"ח אותה נפשו מאד ליסע לארץ ישראל, ונתן כל נפשו ומאודו על זה. ותחילת נסיעתו היה בח' לחודש אייר. וכאשר הגיע לקהלת־קודש סטאמבול [=איסטנבול, תורכיה] התגברו עליו המניעות מאד ותושיה נדחה הימנו [=היה אובד עצות. על פי איוב ו' י"ג], אך זאת העצה - הועילו לו הבזיונות אשר גירה בעצמו מאיזה אנשים אשר נתוועד עמם, ועוד איזה הנהגות אשר היה בבזיון בעיני רואיו, ועל ידי זה הגיע למטרת חפצו להיות בארץ הקודש ולחזור בשלום לביתו (כמבואר ב'חיי מוהר"ן נסיעתו לארץ ישראל סי' י"א קלט-קמ) ושבחי הר"ן נסיעתו לארץ ישראל סי' ט').

כשבא מארץ ישראל לביתו ועבר דרך עיר הסבא משפאלי, קיבלו הסבא בכבוד גדול, כי אוהב היה הסבא עם הר"ן. וכניסת הסבא לעיר שפאלי היה בסיבת מכתב מליצה והסכמת הרב המגיד ר' יקותיאל מטירהאויצע [טירהוביזה] שהיה מתלמידי הר"ן (חיי מוהר"ן נסיעתו לארץ ישראל סי' ט"ז כ"א ובסוף חלק ב' [קמד, קמט, תרז]), שהיה חשוב שם באלו המקומות, כנזכר שם ב'חיי מוהר"ן (מקום ישיבתו ונסיעותיו סי' י"א [קיד]), שהמגיד שאל להר"ן, מדוע לא שלח אותו לזלאטפאלי [=זלטיפול] מקדום כניסתו לשם כדי שיתקבל שם בכבוד וכו'.

ואחר כך בא הר"ן לביתו לעיר מעדועדווקי, ואחר שנה וחצי מביאתו מארץ ישראל בא על דעתו, מטעם איזה כוונה המבואר בספרו [ראה חיי מוהר"ן קיד]. לעקור דירתו מקהלת־קודש מעדועדווקי, ולדור בקהלת־קודש זלאטפאלי הקרובה לעיר שפאלי מקום הסבא - שנת תק"ס לחודש אלול. ובשנת תקס"א ביום כיפור, גירה באיזה איש מאנשי הסבא על ידי איזה סיבה המבואר ב'חיי מוהר"ן (מקום ישיבתו ונסיעותיו סי' י"א [שם]), וזה היה פטר מי מריבת [=תחילת המחלוקת] הר"ן מהסבא, וכבידקא כיון דרווח - רווח [על פי סנהדרין ז ע"א: "האי תיגרא דמיא לצניורא דבידקא דמיא, כיון דרווח - רווח" = מחלוקת דומה לחורו בצניור מים, כשהוא נפער הוא שוטף את הכל], כי זה האיש הביא דיבתו רעה להסבא.

וסדר המופלגה מהסבא על הר"ן היה כך בדרך פלא: כי בתוך דברי ריבו על הר"ן, בכל פעם סיפק הסבא בידו על פיו ואמר: "מה אני לדבר על נכד הבעל־שם־טוב?" וכיוצא בדברי חרטה. גם מספרים, שפעם אחד בימי המופלגה, נפגשו הר"ן והסבא בפונדק אחד אצל אחד מאנשי הסבא, והר"ן עמד אז בתפילה, והתנצל בעל־הבית לפני הסבא על זה שהר"ן מתאכסן אצלו, והשיב לו הסבא: "מה אתה מתנצל שהנחת יהודי להתפלל בביתך?" ובאותו שעה התנצל הסבא לפני הר"ן, ופייסו שלא יכפת ליה דברי ריבו עליו.

מפטירת הר"ן, נתן לו הסבא תודה על בשורתו, ואחר כך בא החדרה, וסגר הדלת, וישב יחד על הארץ בבניה רבה איזה שעה. והמשמש הציץ כל זה מבין החרצים ותמה מאד. ואחר איזה זמן שמע המשמש עוד הפעם דברי ריבו עליו, וחרה לו על זה, ושאל אותו: "מה זאת שראיתי מע"כ בוכה עליו וכו', וזה מעשה לסתור". והשיב לו הסבא: "אילו היו בני העולם יודעים מה שאבדו בפטירת הר"ן, היו נופלים על פניהם בבניה רבה על פטירתו". ואחר איזה זמן שמע המשמש הנ"ל עוד הפעם שמדבר דברי ריבו על הר"ן, וכפי הנראה שדברי ריב הסבא לא היו כל כך בהחלט כמו מבעלי המופלגה שנמשכו אחריו על ידי זה. וכן מספרים משאר מן[תלגדיו שהיו בסיבתו כאשר התגרה בהם.

ומופלגות הר"ן יפרד לארבעה

ומופלגות הר"ן יפרד והיה לארבעה ראשים: (א) יש שחולקים על הר"ן בעצמו ולא על תלמידיו ואנשיו. (ב) שאינם חולקים על הר"ן, רק על תלמידיו ואנשיו. (ג) שאינם חולקים על הר"ן ותלמידיו, רק על האנשים הנקראים על שמו הם חולקים. (ד) שאינם חולקים על הר"ן ותלמידיו ואנשיו כלל, רק על האנשים המתקריבים אליהם מחדש הם חולקים. ובכל סוגי המופלגה רבו השינויים בין אדם לחבירו, כמו שפירש רש"י על פסוק "וירדו אחי יוסף עשרה וגו'" [בראשית מב, ג]. וכן ישתנה המחלוקת לפי המקום, כי יש לערך ארבעה-חמשה עיירות שעשה מופלגות הר"ן בהם פרי, וכפי הריחוק מאלו המקומות, כן ישתנה המופלגה. ובכל דור יתחדש המופלגה כפי אשר נדמה לאיזה אדם קטן או גדול - יגיד למטרתו, הן מספרי הר"ן והן מאנשיו.

ועיקר המופלגה בחר הר"ן למטרתו - כאשר יאמר בליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ו' וזה לשונו: "מי שרוצה לזכות לתשובה, אי אפשר כי אם על ידי שישמע בזיונו ידום וישתוק, וידן להמבזין אותו לכף זכות". ובסימן פ"ח וקיד" על פסוק "המכסה שמים בעבים" מבואר שם התיקון הנעשה על ידי המחלוקת שעל הצדיק, ובסימן קנ"ב, דיבור המתחיל: "כשבא נשמה קדושה בעולם [אזי הקליפה מסבבת אותה]". ובסימן קס"א, דיבור המתחיל: "המחלוקת מגביה ומרים את האדם". ובסימן קפ"א על פסוק "אתם נצבים", כמו שפירש רש"י, וכל הרעות שדוברים על הצדיק ואנשיו הם טובות גדולות להם. ובסימן ר"ח על פסוק "צופה רשע לצדיק". ובסימן ר"ט, דיבור המתחיל: "השם הוא הנפש, ואבדת השם, היינו המפורסם, שהכל דוברים עליו, הוא בחינת מסירת נפש, אבל יש אחד שעושה זאת מדעתו ורצונו וכו'", עיין שם. ובסימן רכ"ח, דיבור המתחיל: "כשהקב"ה מסתכל בנשמה שתוכל להחזיר בני אדם בתשובה, אזי הוא יתברך בעצמו כביכול, מבקש ורואה שיהיה מחלוקת עליו, כי אין מקבלין גרים לימות המשיח - כשישראל ישבו בשלווה, וכן בימי שלמה המלך עליו השלום, מחמת שאין כוונתם לשמים וכו', עיין שם מה שכתב על פסוק "וישב יעקב" וגו'; והוא על פי מדרש רבה וגו'.

גם מספרים שהר"ן אמר לאנשיו: "על ידי המופלגה שעלינו, עשיתי לכם טובה גדולה, שאפילו

"בסמון להתקרבותו להר"ן אמר לו הר"ן, שיכין עצמו לנסוע עמו למקום רחוק, מטעם כי צריך למטרת עבודתו שיהיה עליו מחלוקת, ובכאן מקום שמכירין אותו וגזע מחצבתו - מי זה יערב לבו לגשת לחלוק עליו"

גם בימי ריבו על הר"ן, כשהיה בזלאטפאלי, השתדלו נדיבי־עם האוהבים ודורשים את שלום שניהם, לעשות שלום ביניהם. ונתוועדו הר"ן והסבא מחוץ לעיר ודיברו שניהם ביחד, ונגמר השלום ביניהם, וביקש הר"ן להסבא לבוא אל ביתו לכבדו בשתיית קאווי [=קפה] וזה יהיה אות אמת על השלום, והבטיח הסבא להר"ן לעשות כדבריו, רק עכשיו מוכרח לחזור לביתו לשנות מלבושיו כראוי, ואחר כך יבוא לבית הר"ן. וכאשר בא הסבא לביתו, התגברו עליו בעלי המופלגה בטענותיהם לפני הסבא, ולא הניחוהו לילך לבית הר"ן, וגבה טורא ביניהם (= גבה הר ביניהם).

גם בימי ריבו על הר"ן היה קורא הסבא לתלמידיו של הר"ן, היינו לר' נתן ור' נפתלי, בשם 'מגני ארץ', ולכן נזכר זה הלשון בליקוטי [מוהר"ן] תנינא סימן ה' - מאמר "תקעו אמונה" (ועיין ב'חיי מוהר"ן דף ז', סי' ל"ח [מא]).

ואחד מאנשי הסבא שהיה העיקר בהחזקת מופלגות הר"ן - נטבע בנהר. והסבא האריך ימים יותר שנה אחת אחר פטירת הר"ן. ומספרים השומעים מפי המשמש של הסבא: כשבישר לו

הרב מתתיהו חשין

הקונסול החרדי

דרך צלחה!

עד לפני כ 15 שנה, היו צריכים לשבר חומות בצורות, ולהתקל בבירוקרטיה קשוחה בתחום התעופה, בכדי לעבור את הנסיעה הקשה אל ציון רבינו הקדוש באומן בבטחה. הפרוצדורות הקבועות והמקובעות, הקשו על רבבות הנוסעים. אך ב"ה כהיום נשתנו הדברים לבלי היכר, כאשר כל גורמי התעופה משתפים פעולה עם נציגי הנוסעים באופן מלא, שיתוף פעולה פורה שמניב פירות. מה שבא בקושי אז, נהפך היום לתהליך טבעי, כאשר רוב ההליכים הפרוצדורליים רוככו והשתפרו.

כך גם השנה ניכרת רמת השיפור בתחום השירות לנוסע, כאשר חברת התעופה האוקראינית - "אירוסוויט" יזמה פניה מבורכת אל רשות שדות התעופה הישראלית, ובה פרסו את תהליך החתמת הדרכונים בתוך המטוס, תהליך שחוסך טורח מרובה מהנוסעים, וביקשו שגם חברות התעופה הישראליות יפעילו מערך דיילים מיוחד להחתמת הדרכונים בתוך המטוס, או לחילופין להחתים את הדרכונים בטרמינל בארץ, ע"י צוותות מאוקראינה, דבר שיחסוך את התורים המייגעים באוקראינה. אנשי רשות שדות התעופה, הפנו את היוזמה אל החטיבה הקונסולארית במשרד החוץ, שם ברכו על היוזמה. אך הזמן המועט שנשאר עד מועדי הטיסות, לא מאפשר את ההסדר הזה כבר השנה, מאחר וההסדר תלוי ועומד בהסכמים משפטיים מורכבים עם מדינה זרה, הואיל והיא נעשית על מוטוסים ממדינה אחרת - תהליך שלוקח זמן.

תקוותנו, שבשנה הבאה בע"ה, יבשילו התנאים לכדי כך, שכל הנוסעים לאומן בטיסות צ'ארטר, יעברו את בקרת הדרכונים והחתמתם בתוך המטוס, כולל החברות הישראליות.

■ ■ ■

בשנה החולפת ניצלו גורמים שליליים את תמימותם של יהודים יראי שמים ובחורי ישיבות, ובאצטלאל של בקשת חסד ו"טובה", הבריחו דרכם פריטים שליליים מהכא להתם. הדברים ידועים ומפורסמים, והסבל העצום שנגרם לחפים מפשע לא ניתן לתיאור.

מחובתנו להזהיר: לא לקחת מזוודה, חבילה, סיגריות, ואפילו מעטפה, מאדם שאינו קרוב אליך קירבה נאמנה והדוקה. גם אם יש היכרות מסוימת ביניכם, חובה לחשוב פעמיים, לפני שאתה מסכימים לקחת את הפריטים, אם בכלל.

■ ■ ■

עלינו להפנים, שכיום, כל מערכות התעופה מעוניינות בטובתנו, ומשקיעות מחשבה ומעשים במשך כל השנה, איך לתת לאלפי הנוסעים לאומן את השירות הטוב ביותר.

המערכות, הן בארץ, והן באוקראינה, ביקורת הגבולות, הצ'ק-אין, שירותי הקרקע והאוויר, וכל הנלווה אליהם, מעוניינים לכבד אותנו. אך נדרש מאיתנו מינימום סבלנות, ולבחון כל בקשה חריגה ברצון ומצוי.

■ ■ ■

נוסע אשר דרכונו אבד אחרי הזמנת כרטיס הטיסה אצל סוכן הנסיעה, וחידש את דרכונו במשרד הפנים, חובה עליו לדווח על כך לסוכן, ולמסור לו צילום הדרכון החדש, בכדי שינפיק לול ויזה חדשה.

זאת כי הויזה היא על מספר הדרכון, וכאשר בויה מופיע מספר הדרכון הישן, אין לה כל תוקף מול המספר של הדרכון. המספר החדש אינו מאושר אוטומטית מכוח האישור שיש על הדרכון הישן. קחו זאת לתשומת לבכם, וחסכו עוגמת נפש מרובה.

כשתתפללו בכוונה גדולה, בביטול כל הרגשות - לא יארו בני אדם אתכם עבור זה, על ידי המופלגה, ותנצלו מגיאות."

מכל זה נראה, שבחירת הר"ן היה בהמופלגה, ושייך גם לפעולתו שעשה שיהיה לו קיום לעד. והגם שבזה הענין לא שלל זולתו, כמבואר בליקוטי [מוהר"ן] תנינא סימן ז' על פסוק "כי מרחמם ינהגם" ובסימן ס"ח, עיין שם שכל אחד מישראל מחויב לעסוק בזה שישאר דעתו בזה העולם על ידי בן ותלמיד לנצח וכו', אך כפי המבואר בספריו ונשמע מאנשי, בזה ירה למטרה, כי כל דבר שבקדושה אשר יעלה לכבוד ולתפארת בעיני כל - יגרע מעושהו הכוונה לשמים, לזה חרד הר"ן מאד פן יקרה לפעולתו כאשר קרה לפעולתן של ראשונים, וחשב מחשבות, ושיך דרכו בסירי פלג [=סגר את דרכו בקוצים של מחלוקת. על פי הושע ב, ח] אשר גירה בעצמו ובאנשיו.

גם תלמידו הר"ר נתן אמר על המופלגה שנעשה בימיו, שהיה בשביל שיתרחקו אלו האנשים שנתקברו שלא לשם שמים. גם הוא [- רבי נתן] מוכיח ומברר לאנשיו במכתביו [הנדפסים בספר 'עלים לתרופה'] ובפרט בימי המופלגה שנת תקצ"ה, תקצ"ו, תקצ"ז, תקצ"ח, שלא יחשדו אותו בעסקו עמם בשביל איזה כבוד וכיוצא, כי אדרבה, עיקר הרדיפות והבזיונות נתגברו עליו על ידי זה מאת מ[ת]נגדיו [ראה 'עלים לתרופה' קעח]. וכן כותב הר"ן באיזה מכתב המובא ב'חיי מוהר"ן' (נסיעתו לנאווירטש סי' י"ד [קס"ו]).

משיח יגיד עליו פירוש

ובסוף שנת תקס"ב כנס הר"ן לברסלב, ושם נתקרב אליו תלמידו הר"ר נתן שהיה חתן הגאון הצדיק הר"ר דוד צבי [אויערבך] שהיה אב"ד במאהליב ובקרעמניץ ובשאריראד והסביבות. והר"ר נתן היה גאון גדול בלימוד התורה, גם בקי בשארי חכמות (כמובא ב'חיי מוהר"ן' מעלת המתקברים אליו סי' מ"ט [שלח]). וחבריו בני גילו בימי חורפו היו - הגאון ר' ראובן מאדעסי [= מאודיסה] והגאון ר' ישעיהו מיאסי [שברומניה]. ועיין בספר 'ימי מוהרנ"ת' [חלק א, א]. איך מקודם אחז בדעת הלומדים החולקים על החסידים, ואחר כך נטה דעתו עם החסידים. וחזונו הרב ר' דוד צבי כשהיה צריך לנסוע לעיר אחרת, היה ממנה במקומו למופלא שבבית-דין [= בכירי הדיינים] לחתן הר"ר נתן הנ"ל. והרב ר' דוד צבי רצה שישאר ר' נתן במקומו להנהיג הרבנות אחר הסתלקותו, אך הר"ר נתן הנ"ל בחר בחסידות ומאס ברבנות, כמובא מזה ב'ימי מוהרנ"ת' וב'חיי מוהר"ן' [ימי מוהרנ"ת' ח"א ח, כ, כג; 'חיי מוהר"ן' תמד]. ופעם אחד התווכח עמו הגאון ר' ראובן מאדעסי הנ"ל, מדוע אינו משים כל מגמתו רק בלימוד הנגלה, כי היה נצמח מזה טובות גדולות להעולם, בפרט בענין היתר עגונות וכו'. ורבו מאד הסיפורים ממעלת לימודו ובחירתו הטובה מילדותו.

גם אצל הרב הצדיק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב היה חשוב מאד, כמובא מעט מזה בספר 'חיי מוהר"ן' (מעלת המתקברים אליו סי' מ"ג [שלח]). גם בספר 'קדושת לוי' מהרב הנ"ל, יש שם העתקות מהר"ר נתן הנ"ל, שהיה מעתיק אצלו מאמריו הקדושים.

ושם בברסלב נתקרב[ו] אצל הר"ן עוד תלמידים, אנשים גדולים ויקרים, ושם נסדרו ונתחברו רוב ספריו, היינו 'ספר הגנוז' שאמר שמשיח יגיד עליו פירוש, ו'ספר הנשרף' שאמר שאין מי שידוע בו כי אם צדיק גדול חד בדרא וחכם בכל השבע חכמות (כמבואר ב'חיי מוהר"ן' נסיעתו ללעמבערג סי' ר' ז' [קעב-קעג]). וספר 'ליקוטי מוהר"ן' חלק א, ו'ספר המדות' על פי א"ב, וספר 'סיפורי מעשיות' וכו'.

ובשנת תק"ע, ד' לחודש אייר, יום ג', נסע הר"ן לעיר אומאן, ונסתלק שם שנת תקע"א, ח"י לחודש תשרי. ושם נשלם חיבור השני, היינו ספר ליקוטי [מוהר"ן] תנינא שנדפס אחר הסתלקותו.

גם צווה לתלמידיו לחבר תפילות על כל מאמריו, מטעם "כי לא המדרש הוא העיקר וכו'" וכן עשה תלמידו הר"ר נתן וחבר ספר 'ליקוטי תפילות' על כל מאמריו, ושווים לכל נפש לאומרם בכל מקום ובכל זמן לכל חפץ.

גם צווה עליו לחדש במאמריו על כל ארבעה חלקי שולחן ערוך, וכן קיים הר"ר נתן הנ"ל, וחבר כל ספרי 'ליקוטי הלכות' שעל כל ארבעה חלקי שולחן ערוך הנ"ל. ועיין ב'שיחות הר"ן' (סימן ר') שאמר שכל התורות שלו - הוא כולו הקדמות, וב'ליקוטי מוהר"ן' חלק א' סימן ס' - מאמר 'פתח ר' שמעון', מבאר שם על פסוק "פסל לך" שאמרו חז"ל: "הפסולת יהיה שלך", שזה מרמז על הקדמות של תבונת התורה.

ומאלו הספרים נסתעפו עוד חיבורים, היינו: 'קיצור ליקוטי מוהר"ן', 'חיי מוהר"ן', 'שבחי הר"ן', 'שיחות הר"ן', 'ליקוטי עצות', 'ליקוטי עצות חדש' [הוא ספר 'אוצר היראה' להרב מטשערינ], 'מהדורא בתרא', 'קרא דשבתא', 'זמרת הארץ', ו'פרפראות לחכמה', 'קיצור ליקוטי הלכות', 'ליקוטי אבן - תפילת אשמורת הבוקר', 'ימי מוהרנ"ת'. ועדיין הולכים ונובעים בכל פעם מהם חיבורים על ידי תלמידי תלמידיו.